

Sygn. akt VII U 1019/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 kwietnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Lublinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie: Przewodniczący Sędzia S.O. Grażyna Cichosz

Protokolant p.o. prot. Ludomir Bień

po rozpoznaniu w 27 kwietnia 2016 roku w Lublinie

sprawy z wniosku J. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania J. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

z dnia 13 kwietnia 2015 roku znak (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i ustala J. B. prawo do emerytury od dnia (...)roku.

Sygn. akt VII U 1019/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 13 kwietnia 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił J. B. przyznania prawa do emerytury, gdyż wnioskodawca nie udokumentował 25-okresu składkowego i nieskładkowego oraz okresu pracy w warunkach szczególnych.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł J. B. domagając się jej zmiany i przyznania prawa do emerytury. Podniósł, że pracował w warunkach szczególnych ale zakłady pracy nie wydawały świadectw w warunkach szczególnych.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania podtrzymując argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Wnioskodawca urodzony (...) w dniu(...) roku złożył wniosek o emeryturę. Nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Przed organem rentowym udowodnił 24 lata, 9 miesięcy i 11 dni okresów składkowych i nieskładkowych w tym 3 lata, 10 miesięcy i 17 dni stażu pracy w warunkach szczególnych (okoliczności bezsporne).

Gospodarstwo rolne dziadków wnioskodawcy miało 4,17 hektara i położone było w N.. Rodzice wnioskodawcy mieszkali w H., mieli poza wnioskodawcą czworo dzieci. Trudna sytuacja materialna rodziców oraz to, że wnioskodawca uczęszczał do szkoły w H. a dziadkowie mieszkali około 8 km od H., zaś rodzice 100 km, spowodowało, że wnioskodawca zamieszkał z dziadkami. W gospodarstwie dziadkowie posiadali drób, 2-3 krowy, 2 konie, 3 krowy, świnie. Na polu uprawiano buraki, pszenicę. W okresie (...) wnioskodawca uczęszczał do szkoły zawodowej w H. na kierunku mechanik kierowca pojazdów samochodowych. Szkoła była oddalona zaledwie 8 km od jego miejsca zamieszkania u dziadków, rodzice mieszkali w odległości 100 km od położenia szkoły. Zajęcia w szkole odbywały

się codziennie od godziny 8.00 do 15.00. Przed szkołą wnioskodawca zajmował się obrządkiem, zaś po powrocie ze szkoły i po zjedzeniu obiadu oraz odrobieniu lekcji pomagał we wszystkich czynnościach wykonywanych w gospodarstwie. Pomagał przy orce, przy siewach, zbieraniu buraków, które wcześniej plewił i ścinał liście. Pomagał dziadkowi odwozić buraki do składu. W czasie żniw pomagał w ten sposób, że wiązał snopki, zwoził do stodoły a następnie po jakimś czasie pomagał przy młóceniu. Zimą wnioskodawca rano zajmował się obrządkiem, zaś po powrocie ze szkoły pomagał w dojeniu krów i odstawianiu mleka do mleczarni. Nosił wodę ze studni, rąbał drewno. W gospodarstwie wnioskodawca pracował w szczególności w okresie od stycznia 1971 roku do września 1973 roku. Dziadkowie utrzymywali wnioskodawcę, kupowali mu odzież, książki (wyjaśnienia wnioskodawcy potwierdzone zeznaniami k. 15-16 i k.34, zeznania K. W. k. 23-24, zeznania S. W. k. 33).

Wnioskodawca w dniu 2 maja 1979 roku został zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierowcy w Przedsiębiorstwie (...) w K. Oddział (...) w S. do dnia 31 marca 1991 roku. Przedsiębiorstwo to zajmowało się obsługą powstającego zagłębia węglowego. Wnioskodawca jeździł (...) a później K. i L., którymi woził głównie ze (...) materiały górnicze do budowy szybów, chodników. Jako kierowca wnioskodawca pracował ponad 8 godzin dziennie albowiem głównie woził materiały ze (...) (wyjaśnienia wnioskodawcy potwierdzone zeznaniami k. 15-16 i k.34, zeznania Z. B. k. 32, K. K. k.32-33 akta osobowe wnioskodawcy k.21). zeznania S. W. k. 33, akta osobowe k. 21).

Powyższy stan faktyczny ustalony został na podstawie powołanych dowodów. Przesłuchani na okoliczność pracy w gospodarstwie rolnym świadkowie to sąsiedzi dziadków wnioskodawcy. Potwierdzili oni fakt pracy wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym dziadków, trudną sytuację materialną rodziców wnioskodawcy. Potwierdzili również, że szkoła, do której uczęszczał wnioskodawca położona była blisko od miejsca jego zamieszkania. Zeznania wskazanych świadków w pełni korelowały z zeznaniami wnioskodawcy. Pozbawione były jakichkolwiek nieścisłości czy sprzeczności. Zasługiwały na obdarzenie ich wiarą w całości.

Powyższy stan faktyczny, w zakresie pracy w warunkach szczególnych, ustalony został na podstawie powołanych dowodów. Akta osobowe wnioskodawcy z Przedsiębiorstwa (...) w K. Oddział (...) w S. zostały wystawione przez pracodawcę i były autentyczne. Nie były kwestionowane przez strony. Sąd uznał je za wiarygodne w całości.

Przesłuchany w sprawie świadek to osoby obce dla wnioskodawcy. Z. B. był dyspozytorem i kierownikiem działu eksploatacji, zaś K. K. pracował jako kierowca razem z wnioskodawcą. Świadkowie pracując wspólnie z wnioskodawcą mieli możliwość zaobserwowania wykonywanych przez niego obowiązków w trakcie pracy. Zeznawali logicznie, spontanicznie i szczerze. Niektórych szczegółów nie byli w stanie sobie przypomnieć jednak jest to zrozumiałe z uwagi na znaczny upływ czasu. Treść tych zeznań w powiązaniu z twierdzeniami wnioskodawcy oraz treścią akt osobowych wnioskodawcy pozwoliła na jednoznaczne ustalenie faktycznie wykonywanych przez wnioskodawcę czynności w trakcie całego okresu zatrudnienia.

Należy zaznaczyć, że Sąd nie jest związany żadnymi ograniczeniami w postępowaniu dowodowym w sprawach ubezpieczeń społecznych, które obowiązują w postępowaniu przed organem rentowym. Zasadniczym celem tego postępowania jest rozstrzygnięcie sprawy po dostatecznym, wszechstronnym wyjaśnieniu jej okoliczności spornych. Przepis art. 473 k.p.c. wprost stanowi, że w postępowaniu przed sądem w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych nie stosuje się przepisów ograniczających dopuszczalność dowodu ze świadków i przesłuchania stron. Powyższe oznacza, że każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane, a ich dopuszczenie za celowe. Z kolei ustalenie przez Sąd w toku postępowania odwoławczego, że dana praca była wykonywana w szczególnych warunkach jest wystarczającą podstawą do uznania wykonywanej pracy za pracę tego rodzaju (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 1997 roku, II UKN 186/97, OSNP z 1998 roku, Nr 11, poz. 342; z dnia 21 września 1984 roku, III UZP 48/84, LEX nr 14630; z dnia 10 marca 1984 roku III UZP 6/84, LEX nr 14625).

W ocenie Sądu Okręgowego zgromadzony materiał dowodowy pozwala na przyjęcie, że wnioskodawca wykonywał pracę w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w okresie od dnia 2 maja 1979 roku do dnia 31 marca 1991 roku (11 lat, 6 miesięcy i 2 dni) wskazaną w wykazie A, dziale VIII poz. 2 - Prace

kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, specjalizowanych, specjalistycznych (specjalnych), pojazdów członowych i ciągników samochodowych balastowych, autobusów o liczbie miejsc powyżej 15, samochodów uprzywilejowanych w ruchu w rozumieniu przepisów o ruchu na drogach publicznych, trolejbusów i motorniczych tramwajów, załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Odwołanie J. B. zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 roku, poz. 1440 ze zm.), mężczyznom urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat - dla mężczyzn oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27. Emerytura taka przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa. Od 1 stycznia 2013 roku nie jest wymagane rozwiązanie stosunku pracy przez ubezpieczonego będącego pracownikiem.

W sprawie sporny był okres pracy wnioskodawcy w warunkach szczególnych jak również staż ogólny wymagany przez przepisy ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Odnosząc się do braku stażu ogólnego wskazać należy, iż zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przy ustalaniu prawa do emerytury oraz obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również, traktując je jak okresy składkowe, przypadające przed 1 stycznia 1983 roku okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia.

Zarówno w orzecznictwie Sądu Najwyższego jak i w judykaturze ustawy panuje pogląd, że osobą, która ubiega się o zaliczenie okresu pracy w gospodarstwie rolnym do stażu ubezpieczenia, musi spełnić kryteria pojęcia domownika, określonego w art. 6 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jednolity Dz.U. z 1998 roku Nr 7, poz. 25 ze zm.). Domownik to osoba bliska rolnikowi, która ukończyła 16 lat, pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa albo w bliskim sąsiedztwie, stale pracuje w tym gospodarstwie rolnym i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy. Osoba taka powinna wykonywać pracę w gospodarstwie rolnym w wymiarze nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy pracowników, tj. minimum 4 godziny dziennie (wyroki Sądu Najwyższego z 2 lutego 1997 roku II UKN 96/96, OSNP 1997/23/473, z 13 listopada 1998 roku II UKN 299/98, 10 maja 2000 roku II UKN 535/99, Lex 49141).

Staość pracy w gospodarstwie rolnym nie zawsze jest równoznaczna z codziennym wykonywaniem czynności rolniczych, co może być uwarunkowane wielkością tego gospodarstwa, czy rodzajem produkcji rolniczej, ale pozostawania w ciągłej gotowości do wykonywania tej pracy również w zależności od sytuacji. Stąd też warunkiem jest zamieszkiwanie w pobliżu tego gospodarstwa, co zapewnia dyspozycyjność takiej osoby do pracy w tym gospodarstwie, w każdej chwili.

Co do zasady nie ma przeszkód w uwzględnieniu okresu pracy w gospodarstwie rolnym także w czasie wakacji szkolnych, z tym, że wymiar czasu tej pracy winien przekraczać połowę pełnego wymiaru czasu pracy. Nie ulega przy tym wątpliwości, że doraźna pomoc wykonywana zwyczajowo przez dzieci osób zamieszkałych na terenach wiejskich nie stanowi pracy w gospodarstwie rolnym, o której mowa w art. 10 ust. 1 pkt 3 u.e.r.f.u.s. Fundamentalnego zatem znaczenia nabiera ustalenie czy w zgłoszonym przez odwołującego okresie jego praca była wykonywana w koniecznym rozmiarze, czy nie miała ona charakteru li tylko zwyczajowej pomocy świadczonej przez dzieci rodzicom (wyrok SA w

Łodzi z dnia 9 września 2014 roku, III AUa 2480/13, LEX nr 1527052; wyrok SA w Krakowie z dnia 4 czerwca 2014 roku, III AUa 2222/13, LEX nr 1483741; wyrok SN z dnia 3 czerwca 2014 roku, III UK 180/13, LEX nr 1483963).

Z ustalonego stanu faktycznego jednoznacznie wynika, że wnioskodawca pracował w gospodarstwie rolnym swoich dziadków, u których wówczas mieszkał z uwagi na brak możliwości opiekowania się nim przez rodziców, oraz z uwagi na to, że szkoła do, której uczęszczał oddalona była od domu dziadków 8 km, zaś rodzice mieszkali w odległości 100 km od szkoły. Wnioskodawca pracował w gospodarstwie dziadków w okresie od dnia stycznia 1971 roku do września 1973 roku. Do wymaganego ogólnego stażu brakowało wnioskodawcy jedynie 2 miesiące i 19 dni, zatem doliczenie okresu pracy w gospodarstwie rolnym do bezspornego stażu ubezpieczeniowego 24 lata 9 miesięcy i 11 dni, wnioskodawca legitymuje się łącznym okresem składkowym i nieskładkowym w wymiarze 25 lat.

Jak wyżej wskazało pracował wnioskodawca w warunkach szczególnych przez okres 11 lat, 6 miesięcy i 2 dni, co po dodaniu okresu zaliczonego przez ZUS (3 lata, 10 miesięcy i 17 dni) daje wnioskodawcy łącznie 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Wnioskodawca spełnił zatem łącznie następujące warunki do nabycia prawa do emerytury:

1) osiągnął obniżony do 60 lat wiek emerytalny;

2) nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego;

3) na dzień 1 stycznia 1999 roku udowodnił:

)a co najmniej 15-letni okres wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze – udowodnił w niniejszym postępowaniu

)b staż pracy w wymiarze co najmniej 25 lat – udowodnił w niniejszym postępowaniu.

Wobec spełnienia wszystkich z wymaganych przesłanek do nabycia prawa do emerytury należało ustalić J. B. prawo do emerytury od dnia (...) roku – tj. od dnia złożenia wniosku o emeryturę.

W tym stanie rzeczy, na podstawie powołanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł jak w wyroku.